

ALTERNATIVNI PRISTUPI PODUČAVANJU

Humanizam

- Biti human – karakterisan ponašanjem ili dispozicijom prema drugima koje odgovara ljudima za razliku od životinja
- Humanost se manifestuje kroz različite aspekte:
 - ▣ Osećaje i estetske procene
 - ▣ Društvene odnose
 - ▣ Odgovornost
 - ▣ Intelekt, znanje, zaključivanje i razumevanje
 - ▣ Samoostvarenje, zahtev za potpunom realizacijom najdubljih, istinskih kvaliteta osobe
- Humanizam je paradigma koja naglašava slobodu, dostojanstvo i ljudske potencijale (Konfučije, Protagora, Aristotel, Erazmo, Spinoza, Ruso, Rasel, itd.)
- Temelj humanističke filozofije je da su ljudska bića sposobna za lične izbore unutar ograničenja koja predstavljaju nasleđe, lična istorija i okolina
 - ▣ Ljudi su po prirodi dobri, ljudi su slobodni unutar ograničenja, svaka osoba je jedinstvena, svako ima potrebu za samoaktuelizacijom, stvarnost definišu pojedinci, ljudi imaju odgovornost prema sebi i drugima

Humanistička psihologija

- Psihologija je uglavnom bila pod uticajem psihoanalize i bihejviorizma početkom 20. veka
- Humanistička psihologija se formirala kao pokret početkom 1960-tih
- Ne postoji jedinstveni koncept humanističke psihologije nego su pojedinci na različite načine pridoneli njegovom stvaranju
 - Najpoznatiji Abraham Maslov i Karl Rodžers
 - **Rodžers** je smatrao da sva ljudska bića teže ka samoaktuelizaciji ali da socijalizacija često blokira tu potrebu
 - **Maslov** je samoaktuelizaciju smatrao idealom ljudskog postignuća
 - Samoaktuelizovana osoba prihvata sebe, druge i prirodu, spontana je, jednostavna i prirodna, usmerena je na problem, voli da bude sama, autonomna, zadovoljstvo u malim stvarima, oseća zajedništvo, demokratski orijentisana, razlikuje dobro i zlo, ima smisla za humor i stvaralaštvo...
- Humanistička psihologija naglašava holistički pristup
- Slika o sebi koju osoba ima utiče na njeno ponašanje, emocionalna stanja i procene
- Ljudi nisu proizvod svoje okoline, ponašanje određeno iznutra

Humanizam u obrazovanju

- Proizilazi iz humanističke psihologije i filozofije
- Predstavlja proces koji traje celog života i čiji je cilj razvoj pojedinca koji je sposoban da vodi radostan, ljudski i smislen život
- Nil i slobodna deca Samerhila
- Ono je usmereno na učenika, nastavnik je samo pomagač, saradnik, učenje je lični akt – najvrednije učenje se odvija kada ga osoba smatra smislenim i važnim
- Cilj obrazovanja je da učenik postane samoostvarena ličnost te stoga učenje predstavlja sredstvo ostvarenja ciljeva humanističkog obrazovanja
- Razvoj se najbolje podstiče u podržavajućoj okolini, takmičenje ometa humanističko obrazovanje
- Glavni cilj h. obrazovanja je razvoj celokupne ličnosti sa naglaskom na regulatorni i afektivno/emocionalni aspekt
- Pet temeljnih ciljeva: podsticanje pozitivnog samousmeravanja i nezavisnosti, kreativnosti, preuzimanja odgovornosti, radoznalosti i interesa za umetnost

Humanizam u obrazovanju

- Korist od znanja:
 - Znanje o tome kako je učiti je važnije od sticanja velike količine znanja
 - Samovrednovanje je jedini smisleni način vrednovanja učenikovog rada
 - Naglasak je na unutrašnjem razvoju i samoregulaciji
 - Osećaji su važni koliko i činjenice
 - Učenici najbolje uče u sredini koja ih ne ugrožava
- U praksi, humanističko obrazovanje se može prepoznati u sledećim oblicima:
 - Otvoreno obrazovanje – neformalno organizovano učenje, manje grupe centri interesovanja i učenja (loši rezultati istraživanja)
 - Učenje istraživanjem – pitanja koja podstiču na razmišljanje, nema jednostavnih, tačnih odgovora
 - Učenje otkrivanjem – otkrivanje odnosa, novo se povezuje sa starim, učenje nagrada po sebi, AHA doživljaj
 - Grupna rasprava – učenici u toku rasprave izražavaju frustraciju, moraju da govore o sebi, odgovornost za sebe, učenik kao celovita osoba
 - Trening efikasnosti nastavnika – Tomas Gordon “*Kako biti uspešan nastavnik*”

Humanizam u obrazovanju

- Karl Rodžersov pristup obrazovanju – učenje može biti kognitivno ili iskustveno
 - ▣ Iskustveno učenje = lični razvoj i rast
- Svako ljudsko biće ima potrebu da uči – nastavnik tu da zadovolji tu potrebu
- Nastavnik i učenik dele odgovornost za proces učenja!
- Mora se stvoriti pozitivna atmosfera za učenje, pomoći učeniku da razjasni ciljeve, dostupnost materijala za učenje, razmenjivanje osećaja i misli bez dominacije (nastavnik)
- Tri uslova uspešnog učenja – prirodnost, poverenje u učenike, empatičnost
- Unapređivanje podučavanja ako koristite: stvarne probleme učenika, različite materijale za učenje, ugovore sa učenicima, vreme u razredu na različite načine, različite metode podučavanja

Kritika humanizma

- Oslanjanje na subjektivno iskustvo
 - ▣ Nejasni pojmovi, teško generalizovati, nemoguća provera
- Mali broj istraživanja
 - ▣ Različiti rezultati, u korist i protiv humanističkog pristupa
- Prepuštanje odgovornosti za učenje učenicima
 - ▣ Učenici često biraju ono što je lako i izbegavaju teže zadatke, šta se onda zapravo uči?
- Preveliki naglasak na izražavanje emocija
 - ▣ Treba li nastavnik da insistira na emocijama s obzirom da su one privatna stvar?
- Problem vrednovanja učenja
 - ▣ Bez testiranja ne možemo da znamo koliko je učenik naučio
- Postoje genetski uslovljene osobine ličnosti – ljudi nisu svi u osnovi dobri?

Alternativne škole

- Tri najpopularnija pravca alternativnog školstva:
 - Montesori škola
 - Deca imaju prirodne snage za razvoj koje se aktiviraju u povoljnom okruženju
 - Nastavnik ne podučava već organizuje rad, podstiče i usmerava decu s obzirom na etapu njihovog razvoja, materijal je prilagođen pojedinačnom detetu
 - Zamerka: preterana individualizacija
 - Waldorfska škola
 - Usmerenost na dete, naglašena orijentacija na umetničko i radno vaspitanje (zanati)
 - Nastava se sprovodi u epohama, intenzivno proučavanje pojedinih sadržaja
 - Neguje se saradnja a ne takmičenje, nema brožčanog ocenjivanja, tesna saradnja sa roditeljima
 - Frajnetova škola
 - Samostalnost učenika u radu i učenju
 - Razredna samouprava i saradnja učenika u razredu
 - Učenje otkrivanjem u okolini koja stimuliše
 - Nastavnik radi sopstveni program tek nakon što upozna decu

Savremeni programi i pravci u obrazovanju

- Vaspitanje za razvoj – nevladine organizacije, razvijanje solidarnosti, mira, pravde, ekološke svesti
- Pet principa:
 - Gde god da živimo povezani smo, međuzavisni sa ostalim ljudima na zemlji
 - Naš doživljaj sveta zavisi od načina njegove interpretacije – svi smo mi građani sveta
 - Samo socijalna pravda omogućava pojedincu da razvije sve svoje potencijale – ljudska prava
 - Konflikt nije = NASILJE – zdravo razrešavanje konflikata
 - Svet se menja – promena budućnosti
- Potrebno je kod dece razvijati saradnju, sposobnost analiziranja pojava, uočavanja problema, kritičko mišljenje, uživanje u načinu života, suprotstavljanje stereotipima, odgovornost, uspešnu komunikaciju
- Učenike treba podsticati da iznose svoje stavove, da poštuju privatnost drugih, da istražuju korišćenjem više izvora, treba ih zaštititi od nasilja (psihičkog i fizičkog)

Hvala na pažnji!